

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.1.4>

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA JAKO METODA KSZTAŁTOWANIA GOTOWOŚCI PRZYSZŁYCH LICENCJATÓW FILOLOGII DO INTERAKCJI MIĘDZYKULTUROWYCH

Olga Sytnikova

absolwentka wydziału pedagogiki ogólnej i pedagogiki specjalnej

Państwowy Uniwersytet Humanitarny w Izmail (Izmail, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-6861-8120

olgasitnikova@ukr.net

Adnotacja. W artykule ukazano działalność badawczą jako metodę kształtowania gotowości przyszłych licencjatów filologii do interakcji międzykulturowych. Działalność badawcza to rodzaj pracy edukacyjnej, która obejmuje motywację poznawczą, ukształtowaną wiedzę na temat specyfiki prowadzenia badań w dziedzinie filologii, umiejętność krytycznej oceny informacji, generowania pomysłów i przekładania ich na działalność praktyczną. Elementy działalności badawczej przyszłego filologa obejmują motywacyjną, teoretyczną, proceduralną, osobistą i refleksyjną. Specyfika gotowości przyszłych filologów do interakcji międzykulturowych polega na ich zdolności do zainteresowania i badania różnych zjawisk kultur narodów świata, tradycji, norm komunikowania się, posiadania głębokiej wiedzy o dorobku kulturowym grup etnicznych, aby móc przekazywać tę wiedzę, krzewiąc wzajemny szacunek i tolerancję. Opracowaliśmy zadania badawcze na poziomach: receptywnym i analitycznym (odbiór informacji, jej analiza, formułowanie uogólnień); transformacyjne i modyfikacyjne (badanie materiału naukowego ze zmianami, modyfikacja wiedzy); produktywno-twórczy (badanie różnych materiałów, ich ocena i interpretacja z innego punktu widzenia, formułowanie zaleceń dotyczących jego wykorzystania). Perspektywy zbadania postawionego problemu polegają na wyróżnieniu systemu technologii cyfrowych, które skutecznie kształtują gotowość przyszłych specjalistów o różnych profilach do interakcji międzykulturowych.

Słowa kluczowe: działalność naukowa, gotowość, interakcja międzykulturowa, licencjat, filologia.

RESEARCH ACTIVITY AS A METHOD OF FORMING THE READINESS OF FUTURE BACHELORS OF PHILOLOGY FOR INTERCULTURAL INTERACTION

Olga Sytnikova

Postgraduate Student at the Department of General Pedagogy and Special Education

Izmail State Humanitarian University (Izmail, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6861-8120

olgasitnikova@ukr.net

Abstract. The article reveals research activity as a method of forming the readiness of future bachelors of philology for intercultural interaction. Research activity is a type of educational work that involves cognitive motives, formed knowledge about the peculiarities of conducting research in the field of philology, the ability to critically evaluate information, generate ideas, and translate them into practical activity. The components of the future philologist's research activities include motivational, theoretical, procedural, personal, and reflective. The specificity of the readiness of future philologists for intercultural interaction lies in their ability to be interested in and study various phenomena of the cultures of the peoples of the world, traditions, norms of communication, to have deep knowledge about the cultural achievements of ethnic groups, to be able to transfer this knowledge, fostering mutual respect and tolerance. We have developed research tasks of the following levels: receptive and analytical (reception of information, its analysis, formulation of generalizations); transformational and modification (study of scientific material with changes, modification of knowledge); productive-creative (research of various material, its evaluation and interpretation from a different point of view, formulation of recommendations for its use). The prospects of studying the stated problem consist in highlighting the system of digital technologies, which are effective in shaping the readiness of future specialists of various profiles for intercultural interaction.

Key words: research activity, readiness, intercultural interaction, bachelor's degree, philology.

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Ольга Ситнікова

*аспірант кафедри загальної педагогіки та спеціальної освіти
Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)*

ORCID ID: 0000-0001-6861-8120

olgasitnikova@ukr.net

Анотація. У статті розкривається дослідницька діяльність як метод формування готовності майбутніх бакалаврів філології до міжкультурної взаємодії. Дослідницька діяльність є видом навчальної праці, котрий передбачає пізнавальні мотиви, сформовані знання про особливості проведення пошуку у сфері філології, умінь критично оцінювати інформацію, генерувати ідеї, втілювати їх у практичну діяльність. До компонентів дослідницької діяльності майбутнього філолога відносимо мотиваційний, теоретичний, процедурний, особистісний, рефлексивний. Специфіка готовності майбутніх філологів до міжкультурної взаємодії полягає у їхній здатності цікавитися та вивчати різноманітні явища культур народів світу, традиції, норми комунікації, мати глибокі знання про культурний доробок етносів, вміння передавати ці знання, виховуючи взаємоповагу та толерантність. Нами були розроблені дослідницькі завдання таких рівнів: рецептивно-аналітичні (рецепція інформації, її аналіз, формулювання узагальнень); трансформаційно-модифікаційні (вивчення наукового матеріалу з внесенням змін, модифікацією знань); продуктивно-креативні (дослідження різного матеріалу, його оцінювання та інтерпретація під іншим кутом зору, формулювання рекомендацій щодо його використання). Перспективи вивчення заявленої проблеми полягають у висвітленні системи цифрових технологій, які є ефективними у формуванні готовності майбутніх фахівців різного профілю до міжкультурної взаємодії.

Ключові слова: дослідницька діяльність, готовність, міжкультурна взаємодія, бакалавр, філологія.

Вступ. Процеси глобалізації, активізації міжнародного співробітництва спричинили необхідність підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної взаємодії. Насамперед це є важливим для бакалаврів філології, які у своїй професійній діяльності мають щоденно проявляти здатність до ефективної співпраці та спілкування з представниками різних культур. До того ж використання дослідницької діяльності задля формування готовності до міжкультурної взаємодії дозволяє розвивати у здобувачів вищої освіти вміння організувати власну наукову роботу, планувати кожен з її етапів, обирати ефективні методи, що відповідають меті та завданням дослідження.

Наголосимо на тому, що вирішення проблеми формування готовності здобувачів вищої освіти до міжкультурної взаємодії з використанням потенціалу дослідницької діяльності сприяє розв'язанню таких важливих наукових завдань, як-от розробка теоретичного базису, методів та технік для формування іншомовної комунікативної компетентності, культури наукової праці, соціальних якостей, глибокої ерудиції, здатності до саморозвитку впродовж життя.

Характеризуючи підходи щодо дослідження окресленої проблеми у світовій науковій літературі, слід акцентувати на тому, що особлива увага приділяється таким питанням, як-от розвиток умінь комунікації англійською мовою в різному культурному контексті (Iftimie, 2015), формування інтеркультурної комунікативної компетентності (Cetinavci, 2012), забезпечення високого рівня володіння знаннями, котрі входять до структури міжкультурної комунікативної компетентності учнів (López-Rocha, 2016).

Поряд з цим досліджувалися проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців різного профілю, наприклад, технічного (Драгомирецька, 2022; Мартиненко, 2023), гуманітарного (Прошкін, Лимаренко, 2023). Крім того науковцями запропоновано шкалу оцінювання готовності студентів до міжкультурної взаємодії (Франсуа, 2015), розроблено систему завдань з англійської мови для вдосконалення міжкультурної комунікативної компетентності студентів (Ruiz, Spínola, 2019).

У наукових працях розкривалася й модель дослідницької діяльності (Thiel, Böttcher, 2014), а також дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти (Кнуязуан, Мухінська, 2019).

Водночас проблема формування готовності майбутніх бакалаврів філології до міжкультурної взаємодії з використанням дослідницької діяльності потребує більш ґрунтовного вивчення.

Метою є уточнити сутність дослідницької діяльності, її структуру, схарактеризувати специфіку готовності майбутніх філологів до міжкультурної взаємодії та представити систему тих дослідницьких завдань, які має педагогічний сенс застосовувати задля формування готовності студентів до міжкультурної взаємодії.

Основна частина. Завданнями дослідження є такі, як-от: проаналізувати наукові позиції щодо сутності та компонентів дослідницької діяльності майбутніх бакалаврів філології; уточнити сутність та компонентний склад окресленої діяльності; схарактеризувати специфіку готовності до міжкультурної взаємодії зазначених фахівців у професійній діяльності; розробити систему дослідницьких завдань задля ефективного формування готовності студентів до міжкультурної взаємодії.

Матеріал і методи досліджень. У ході наукового пошуку було використано систему загальнонаукових методів, як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення теоретичної літератури, насамперед наукових праць, інформаційних джерел (для виявлення стану розробленості окресленої проблеми), дефініційний аналіз (для розкриття сутності та структури дослідницької діяльності майбутніх бакалаврів філології), характеристики готовності до міжкультурної взаємодії зазначених фахівців у професійній діяльності), узагальнення

(для визначення ключової категорії дослідження), систематизація, класифікація (для створення системи дослідницьких завдань).

Результати та їх обговорення. Аналіз наукової літератури переконує у правомірності підходу (Князьян, Романюк, Телецька, Весна, 2023) розглядати такий вид дослідницької діяльності майбутніх бакалаврів та магістрів філології, як навчально-дослідницька діяльність саме у якості творчої інтелектуально-пізнавальної праці, котра спрямована на проведення досліджень на базі іншомовних аутентичних джерел. Такий науковий пошук сприяє оволодінню студентами вміннями аналізу, порівняння, абстрагування, класифікації, узагальнення матеріалу, що досліджується, характеристики результатів, висловлення критичної оцінки інформації та аргументації власної позиції.

Науковці небезпідставно зазначають, що навчально-дослідницька діяльність має на меті отримання знань, суб'єктивно нових для здобувачів вищої освіти. Ця діяльність є першим етапом підготовки студентів до їхньої наукової роботи впродовж професійної діяльності. Другим етапом варто вважати науково-дослідницьку діяльність, спрямовану на набуття об'єктивно нових знань, що мають теоретичну й практичну значущість.

Серед функцій дослідницької діяльності цілком доцільно виокремлюють підготовку майбутніх філологів до проведення самостійного наукового пошуку; формування у них уявлень про систему методів у гуманітарних науках, насамперед філологічній; створення пізнавальної мотивації; актуалізацію теоретичних знань, які були засвоєні раніше; активізацію творчості.

Важливою видається й наукова позиція Thiel, Böttcher (2014: 116) щодо формування моделі дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти. Ця модель містить, на правомірну думку науковців, чотири основні групи дослідницьких умінь: аналізу рівня дослідження; методологічні вміння, до яких відносяться визначення гіпотез та їх підтвердження, планування дослідження, вибір і застосування адекватних методів; оцінювання результатів наукового пошуку, його практичної значущості та етичних наслідків; оформлення наукової праці та презентації набутих результатів.

Крізь призму компетентнісного підходу висвітлюють особливості дослідницької діяльності майбутніх перекладачів (Князьян, Mushynska, 2019). Зокрема науковці акцентують на важливості формування у студентів протягом наукового пошуку інтерес до предмета дослідження, комплекс умінь, котрий містить розробку теоретичної бази; критичну оцінку позицій учених; проведення емпіричного дослідження; узагальнення даних; утворення нових теоретичних конструктів досліджуваних понять, моделей, явищ; аргументацію своїх ідей; визначення перспектив; оцінювання результатів проведеної наукової роботи (2019: 89–90).

З урахуванням проаналізованого наукового доробку пропонуємо уточнити сутність дослідницької діяльності майбутніх філологів та розглядати її як такий вид їхньої навчальної праці, котрий відбувається на основі пізнавальних мотивів (інтересу до змісту наукового пошуку, бажання збагачувати власні знання, прагнення розвивати себе як фахівця-дослідника), сформованих знань про особливості дослідження у сфері філології, наукових методів, умінь критично оцінювати інформацію, генерувати цікаві ідеї, втілювати їх у практичну діяльність.

Переходячи до уточнення структури дослідницької діяльності, має сенс інтерпретувати у світлі професійної підготовки майбутніх філологів шість основних груп дослідницьких дій, запропонованих Willison, O'Regan (2012). Серед них варто зазначити, наприклад, почати науковий пошук та з'ясувати рівень розробки проблеми; знайти інформацію та створити на цій основі нове знання; оцінити те, що було розроблено самостійно, та відобразити його; організувати дослідження та керувати ним; аналізувати та синтезувати нову інформацію; спілкуватися з експертами, стейкхолдерами та застосовувати набуті наукові знання на практиці.

Натомість, на правомірну думку (Князьян, Mushynska, 2019), дослідницька діяльність майбутніх філологів має відображати взаємопов'язані сегменти дослідницьких умінь, як-от утворення вихідної дослідницької бази (визначення мети, завдань наукового пошуку, вибір відповідних їм методів, висунення гіпотези дослідження, розробка програми діяльності тощо); дослідження теоретичної інформації (укладання власного каталогу наукових джерел, аналіз та відбір необхідного матеріалу, його анотування, реферування, конспектування, проведення бесід з експертами, компетентними у даній галузі); емпіричне дослідження (порівняльний аналіз мовного матеріалу, виокремлення певних одиниць на фонетичному, морфологічному, синтаксичному, лексичному, стилістичному рівнях); опрацювання емпіричних даних (їх класифікація, групування, новий синтез елементів, інтерпретація, узагальнення); аргументація власного бачення вирішення проблеми (підбір аргументів, фактів, цитат); узагальнення експериментальних даних (кристалізація остаточного рішення; характеристика нової якості, явища, феномена; формулювання висновків; оцінка відповідності отриманих результатів меті дослідження); прогнозування перспектив дослідження; оформлення наукового тексту з повним обґрунтуванням концепції автора; апробація результатів дослідження шляхом участі в науково-практичних конференціях, оприлюднення набутої інформації на сторінках наукових видань;

самооцінка студентом ефективності дослідницької діяльності, повноти виконання завдань, виявлення недоліків, узагальнення позитивного досвіду.

Виходячи із схарактеризованих наукових позицій, є доречним, на нашу думку, представити структурно-компонентний склад дослідницької діяльності майбутнього філолога, а саме такі його компоненти: мотиваційний (цінності пізнавально-творчої діяльності, інтерес до філологічної науки, прагнення до саморозвитку як професіонала), теоретичний (знання специфіки дослідницької діяльності у сферах лінгвістики,

літературознавства, перекладознавства), процедурний (система дослідницьких умінь та методів наукового пошуку), особистісний (якості дослідника: самостійність, ініціативність, дисциплінованість, організованість, цілеспрямованість, відповідальність, критичність, креативність), рефлексивний (вміння аналізувати власний доробок, коригувати процес розгортання наукового пошуку, вносити необхідні зміни).

Наголосимо, що дослідницька діяльність у зв'язку з її зорієнтованістю на аналіз наукових матеріалів, фактів, явищ у гуманітарній галузі, генерацію нового знання, його оприлюднення, розповсюдження тощо є ефективним методом формування готовності майбутніх бакалаврів філології до міжкультурної взаємодії.

У цьому аспекті науковці (Stefanowicz-Kocot, Dorđević, 2017) слушно підкреслюють, що сучасний професіонал «має бути впевненою, але водночас гнучкою людиною, усвідомлюючи власну ідентичність і можливі сфери, де ідентичності інших учасників взаємодії можуть відрізнятись». Натомість Мартиненко конкретизує готовність до міжкультурної взаємодії фахівців як здатність ефективно здійснювати професійну діяльність у багатокультурному середовищі на базі партнерських взаємин, співробітництва, вияву поваги до цінностей і традицій носіїв інших культур. До того ж Франсуа, 2015, розкриваючи шкалу оцінювання готовності студентів до міжкультурної взаємодії, зазначає, що ця готовність має відображати ті упередження, які мають студенти, інтерес до інтеркультурної діяльності, здатність до міжкультурної комунікації та міжкультурну чутливість.

Окреслений доробок дозволяє схарактеризувати специфіку готовності майбутніх філологів до міжкультурної взаємодії саме як здатність студентів вивчати різноманітні явища культур народів світу, їхні традиції, особливості спілкування, мати широкі знання про культурний доробок націй, вміння передавати ці знання іншим, виховуючи взаємну повагу та толерантність.

Науковці (Князян та ін., 2022) наголошують на тому, що «важливим є забезпечення системного характеру процесу формування навчально-дослідницької діяльності, оскільки саме такий підхід забезпечує послідовність, поступовість оволодіння методами наукового пізнання. Реалізувати цю вимогу є доцільним через упровадження дослідницьких завдань, котрі спрямовують здобувачів вищої освіти на вирішення проблем різного рівня складності, актуалізацію певного обсягу знань, отримання результату з диверсифікацією творчого самовияву студента» (2022: 129).

З метою впровадження окресленої вимоги та забезпечення ефективності формування заявленої готовності до міжкультурної взаємодії з використанням потенціалу дослідницької діяльності варто класифікувати всі дослідницькі завдання згідно з виявом студентами творчості, самостійності, необхідністю відтворення певного обсягу навчального матеріалу, наукової інформації.

Отож нами були розроблені дослідницькі завдання таких рівнів, як-от:

– рецептивно-аналітичні, які передбачали сприйняття певної усної та письмової інформації, її аналіз та формулювання певних узагальнень;

– трансформаційно-модифікаційні, котрі спрямовували майбутніх філологів на дослідження наукового матеріалу та внесення певних змін, модифікацію наявних знань;

– продуктивно-креативні, що мали на меті дослідження культурологічного, мовного, літературного, перекладацького, методичного матеріалу, його оцінювання під іншим кутом зору, інтерпретацію крізь призму різних теоретичних підходів у напрямку забезпечення міжкультурної взаємодії, систематизацію, узагальнення, формулювання рекомендацій до його використання на практиці, наприклад, у ході викладання філологічних навчальних дисциплін.

У процесі викладання обов'язкових освітніх компонентів «Перша іноземна мова (французька)» (для студентів відділення французької філології) або «Друга іноземна мова (французька)» (для здобувачів вищої освіти відділення англійської філології) майбутні бакалаври мали виконати такі рецептивно-аналітичні завдання, котрі були спрямовані на оволодіння готовністю до міжкультурної взаємодії:

– прочитайте вірш А. де Мюссе «A Victor Hugo» та виокремте, з чим поет порівнює дружбу; чому старий друг є найвищою цінністю; які моральні смисложиттєві орієнтири виховує цей твір; чому вказаний вірш є важливим у формуванні готовності до міжкультурної взаємодії?

– опрацюйте поетичний твір Е. Гренє «La Justice» та проаналізуйте ті поради, які дають різні персонажі цього твору людям; визначте, яким чином ці рекомендації можуть бути корисними у вихованні толерантності до представників інших народів, інтересу до їхньої культурної спадщини, традицій та історичного розвитку; який загальний принцип на базі цього вірша Ви могли б сформулювати, щоб краще оволодіти готовністю до міжкультурної взаємодії?

Виконуючи трансформаційно-модифікаційні дослідницькі завдання, майбутні бакалаври філології здійснювали науковий пошук на базі наукових праць з проблем формування здатності до міжкультурної взаємодії та комунікації, наприклад:

– проаналізуйте наукову позицію (Прошкін, Лимаренко, 2023) щодо сутності та компонентів комунікативної компетентності у майбутніх фахівців технічного та гуманітарного профілів; розкрийте, в чому полягають особливості цієї компетентності саме в ракурсі забезпечення міжкультурної взаємодії між людьми; внесіть власні модифікації у визначення сутності комунікативної компетентності студентів гуманітарного та технічного профілів з огляду на специфіку їхніх професій та можливості взаємодії з представниками різних культур;

– дослідіть авторську концепцію (Драгомирецька, 2022) щодо формування міжкультурного компонента комунікативної компетентності студентів-іноземців; окресліть ті методи, які пропонує науковець,

оцініть доречність організації навчально-дослідницької діяльності студентів-іноземців на першому курсі, використання потенціалу квестів, вебтелебачення; внесіть ті модифікації, котрі, на Вашу думку, мають підвищити ефективність оволодіння майбутніми фахівцями міжкультурним компонентом комунікативної компетентності.

Найбільше зацікавлення у студентів-філологів викликали продуктивно-креативні дослідницькі завдання. Вони дозволили сформувати та актуалізувати всі компоненти дослідницької діяльності, як і активний вияв готовності до міжкультурної взаємодії. Нижче наведемо деякі приклади цих завдань:

– порівняйте наукові положення Cetinavci (2012), Iftimie (2015), López-Rocha (2016), Ruiz & Spínola (2019) щодо оволодіння інтеркультурною компетентністю на предмет формування готовності студентів-філологів до міжкультурної взаємодії; сформулюйте порівняльну таблицю понять «інтеркультурна компетентність» та «готовність до міжкультурної взаємодії»; систематизуйте основні характеристики кожного з феноменів; запропонуйте власний варіант визначення кожного з понять; розробіть методичні рекомендації з розвитку вказаних компетентності та готовності у студентів-філологів; презентуйте Вашу позицію у вигляді тез;

– організуйте в академічній групі дискусію щодо наукової концепції Мартиненко про формування готовності майбутніх пілотів до міжкультурної взаємодії в професійній діяльності. Зокрема оцініть позицію науковця щодо тих необхідних та достатніх педагогічних умов, які вона пропонує для забезпечення результативності оволодіння окресленою готовністю («формування ціннісних орієнтацій через створення позитивного психологічного клімату; організація командної роботи в процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін; інтеграція культурологічного аспекту в професійно орієнтовані дисципліни; стимулювання рефлексивного ставлення до процесу формування якостей міжкультурної взаємодії»). На основі дослідження концепції вченої запропонуйте власну систему педагогічних умов та доведіть її ефективність аргументами та прикладами з практики. Оформіть Ваші ідеї у вигляді презентації.

Отже, рекомендується впроваджувати в практику організації професійної підготовки майбутніх бакалаврів філології дослідницьку діяльність, систематизовану відповідно до рецептивно-аналітичного, трансформаційно-модифікаційного, продуктивно-креативного рівнів дослідницьких завдань, що сприяє поступовому характеру оволодіння студентами готовністю до міжкультурної взаємодії.

Висновки. У результаті проведеного дослідження маємо змогу дійти висновку, що дослідницьку діяльність майбутніх філологів доцільно уточнити як такий вид навчальної праці, котрий передбачає пізнавальні мотиви, насамперед інтерес до змісту наукового пошуку, прагнення розвивати себе як фахівця-дослідника, сформованих знань про особливості проведення пошуку у сфері філології, наукових методів, умінь критично оцінювати інформацію, генерувати ідеї, втілювати їх у практичну діяльність. До компонентів дослідницької діяльності майбутнього філолога варто віднести мотиваційний (цінності пізнавально-творчої діяльності, інтерес до філологічної науки, прагнення до саморозвитку як професіонала), теоретичний (знання дослідницької діяльності у сфері філологічної науки), процедурний (система дослідницьких умінь, пошукових методів), особистісний (самостійність, ініціативність, дисциплінованість, організованість, цілеспрямованість, відповідальність, критичність, креативність), рефлексивний (вміння аналізувати та коригувати процес дослідження). Специфіка готовності майбутніх філологів до міжкультурної взаємодії полягає у їхній здатності цікавитися та вивчати різноманітні явища культур народів світу, традиції, норми комунікації, мати глибокі знання про культурний доробок етносів, вміти передавати ці знання, виховуючи взаємоповагу та толерантність. З метою формування вказаної готовності до міжкультурної взаємодії нами були розроблені дослідницькі завдання таких рівнів, наприклад: рецептивно-аналітичні (рецепція інформації, її аналіз, формування узагальнень); трансформаційно-модифікаційні (вивчення наукового матеріалу з внесенням змін, модифікацією знань); продуктивно-креативні (дослідження різного матеріалу, його оцінювання та інтерпретація під іншим кутом зору, формулювання рекомендацій щодо його використання). Перспективи вивчення заявленої проблеми полягають у висвітленні системи цифрових технологій, які є ефективними у формуванні готовності майбутніх фахівців різного профілю до міжкультурної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Драгомирецька О. О. Міжкультурний компонент комунікативної компетентності студентів-іноземців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 85. С. 94–99. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.85.16>.
2. Князян М. О., Романюк Д. Х., Телецька Т. В., Весна Т. В. Формування навчально-дослідницької діяльності майбутніх бакалаврів та магістрів філології на базі аутентичних франкомовних текстів. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2022. № 12(17). С. 125–135. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12\(17\)-125-135](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12(17)-125-135)
3. Мартиненко Н. О. Формування готовності майбутніх пілотів до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». ЛА НАУ. Кропивницький, 2023. 343 с.
4. Прошкін В.В., Лимаренко О.А. Сутність та структура комунікативної компетентності у майбутніх фахівців технічного та гуманітарного профілів. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 7(13). С. 744–754. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-744-754](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-744-754)
5. Cetinavci, U. Intercultural communicative competence in ELT. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2012. 46. P. 3445–3449. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/273854810_Intercultural_Communicative_Competence_in_ELT

6. Francois, E. J. Development of the Cross-cultural Readiness Exposure Scale (CRES) https://mpr.aub.uni-muenchen.de/65910/8/MPRA_paper_65910.pdf
7. Grenier, E. *La Justice*. https://education.persee.fr/doc/magen_1257-5593_1900_num_67_36_38372
8. Iftimie, N.-M. (). Developing English Communication Skills in a Different Cultural Context: Matches and Mismatches. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2015. 7(1). P. 169–180. <http://revistaromaneasca.ro>
9. Knyazyan, M., Mushynska, N. The Formation of Translators' Research Competence at the Universities of Ukraine. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2019. Vol. 7, No 1. P. 85–94. <https://doi.org/10.22190/JTESAP1901085K>
10. López-Rocha, S. Intercultural communicative competence: creating awareness and promoting skills in the language classroom. In C. Gorla, O. Speicher, & S. Stollhans (Eds), *Innovative language teaching and learning at university: enhancing participation and collaboration*. 2016. P. 105–111. Dublin: Research-publishing.net. <http://dx.doi.org/10.14705/rpnet.2016.000411>
11. Musset, A. de. *A M. V. H.* <https://www.poetica.fr/poeme-563/alfred-de-musset-a-m-v-h/>
12. Ruiz, M. & Spínola, N. Improving the Intercultural Communicative Competence of English Language Students. *Journal of Intercultural Communication*. 2019. 49. <https://www.immi.se/intercultural/nr49/ruiz.html>
13. Stefanowicz-Kocoł A., Đorđević, D.. Intercultural competence of ESP students. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2017. 5(2). P. 367–377. DOI: 10.22190/JTESAP1702367S
14. Thiel, F., Böttcher, F. Modellierung fächerübergreifender Forschungskompetenzen. *Neues Handbuch Hochschullehre*. Berlin: Raabe, I 2.10. 2014. P. 109–124. https://www.fuberlin.de/sites/fof/_media/Thiel_Boettcher_2014
15. Willison, J., O'Regan K. Research Skill Development (RSD), a conceptual framework for Primary school to PhD. Framework, resources, learning modules and references. 2012. <http://www.rsd.edu.au>.

References:

1. Drahomyretska O. O. Mizhkulturnyi komponent komunikativnoi kompetentnosti studentiv-inozemtsiv [Intercultural component of communicative competence of foreign students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2022. № 85. S. 94–99. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.85.16>. [in Ukrainian]
2. Kniazian M. O., Romaniuk D. Kh., Teletska T. V., Vesna T. V. Formuvannia navchalno-doslidnytskoi diialnosti maibutnikh bakalavriv ta mahistriv filolohii na bazi autentychnykh frankomovnykh tekstiv [Formation of educational and research activities of future bachelors and masters of philology on the basis of authentic French-language texts]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*. Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psyhholohiia», Seriiia «Medytsyna». 2022. № 12(17). S. 125–135. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12\(17\)-125-135](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12(17)-125-135) [in Ukrainian]
3. Martynenko N. O. Formuvannia hotovnosti maibutnikh pilotiv do mizhkulturnoi vziaemodii u profesiinii diialnosti [Formation of readiness of future pilots for intercultural interaction in professional activities]. *Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii zi spetsialnosti 011 «Osvitni, pedahohichni nauky»*. LA NAU. Kropyvnytskyi, 2023. 343 s. [in Ukrainian]
4. Proshkin V.V., Lymarenko O.A. Sutnist ta struktura komunikativnoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv tekhnichnoho ta humanitarnoho profiliv [The essence and structure of communicative competence in future specialists of technical and humanitarian profiles]. *Visnyk nauky ta osvity*. 2023. №7(13). S. 744–754. [in Ukrainian]
5. Cetinavci, U. (2012). Intercultural communicative competence in ELT. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. (46). P. 3445–3449. https://www.researchgate.net/publication/273854810_Intercultural_Communicative_Competence_in_ELT [in English]
6. Francois, E. J. Development of the Cross-cultural Readiness Exposure Scale (CRES) https://mpr.aub.uni-muenchen.de/65910/8/MPRA_paper_65910.pdf [in English]
7. Grenier, E. *La Justice*. https://education.persee.fr/doc/magen_1257-5593_1900_num_67_36_38372 [in French]
8. Iftimie, N.-M. (2015). Developing English Communication Skills in a Different Cultural Context: Matches and Mismatches. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 7(1). P. 169–180. <http://revistaromaneasca.ro> [in English]
9. Knyazyan, M., Mushynska, N. (2019) The Formation of Translators' Research Competence at the Universities of Ukraine. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. Vol. 7, No 1. P. 85–94. [in English]
10. López-Rocha, S. (2016). Intercultural communicative competence: creating awareness and promoting skills in the language classroom. In C. Gorla, O. Speicher, & S. Stollhans (Eds), *Innovative language teaching and learning at university: enhancing participation and collaboration*, 105-111. Dublin: Research-publishing.net. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.14705/rpnet.2016.000411> [in English]
11. Musset, A. de. *A M. V. H.* <https://www.poetica.fr/poeme-563/alfred-de-musset-a-m-v-h/> [in French]
12. Ruiz, M. & Spínola, N. (2019). Improving the Intercultural Communicative Competence of English Language Students. *Journal of Intercultural Communication*, 49. <https://www.immi.se/intercultural/nr49/ruiz.html> [in English]
13. Stefanowicz-Kocoł A., Đorđević, D. 2017. Intercultural competence of ESP students. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 5(2). P. 367–377. DOI: 10.22190/JTESAP1702367S [in English]
14. Thiel, F., Böttcher, F. (2014) Modellierung fächerübergreifender Forschungskompetenzen. *Neues Handbuch Hochschullehre*. Berlin: Raabe, I 2.10. S. 109–124. https://www.fuberlin.de/sites/fof/_media/Thiel_Boettcher_2014 [in English]
15. Willison, J., O'Regan K. 2012. Research Skill Development (RSD), a conceptual framework for Primary school to PhD. Framework, resources, learning modules and references. <http://www.rsd.edu.au>. [in English]